

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis Tollenarii Brvgensis e Soc. Iesv Specvlvm
Vanitatis Sive Ecclesiastes Solvta Ligataq. Oratione
Dilvcidatvs**

Tollenaer, Jean de

Antverpiæ, 1635

Prosa Exegesis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68633)

I nunc, factis porridge famam:
 Famam ingenio, famamque opibus,
 Famam intrepidâ molire manu:
 Cuncta immemori nocte recondet
 Sera vetustas. Age corticibus
 Inserere amores, ut cum tiliis
 Nomina crescant: seu a securis,
 Nemorum celsis inimica comis,
 Longum tiliis invidet auum.
 Pario titulos marmore sculpas;
 Dum tempus edax monumenta terit,
 Obsita titulis saxa fatiscunt.
 Si mors saxis tiliisque venit,
 Quis victuris credere chartis
 Vitæ sataget labilis umbram?
 Si post cineres fœvora vitæ
 Serâ affectas laude nepotum;
 Altera tandem te fata manent.
 Postuma quidquid proferet ætas,
 Postuma rursus proruet ætas.

PROSA EXEGESIS.

QUARTVM hoc est Ecclesiastæ confectarium, quod
 ex caducâ rerum creatarum naturâ, fluxuque per-
 petuo deducit, præteritorum scilicet sæculorum om-
 nium obliuio: quâ luculenter eos vanitatis redarguit,
 qui semimortuam in terris nominis immortalitatem
 sectantur. Quæ quidem vanitas plerisque hominum,
 ac præsertim optimis quibusque, & ad virtutem na-
 tis, fucum facit, dum amplissimum virtutis præmium
 esse gloriam arbitrantur, & mortali immortalitatem
 non esse contemnendam. Quinimò, si M. Tullium
 audi-

Obliuio va-
 nitatē glo-
 ria famam
 ostendit.

audimus, nullam virtus aliam mercedem laborum periculorumque desiderat, præter hanc laudis & gloriæ: quâ quidem detractâ, quid est, inquit, quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo, tamque breui tantis nos laboribus exerceamus? Certè si nihil animus præsentiret in posterum; & si, quibus regionibus vitæ spatium circumscriptum est, eisdem omnes cogitationes terminaret suas; nec tantis se laboribus frangeret, neque tot curis vigiliisque angeretur. Nunc infidet quædam in optimo quoque virtus, quæ noctes & dies animum gloriæ stimulis concitat; atque admonet non cum vitæ tempore dimittendam esse commemorationem nominis nostri, sed cum omni posteritate adæquandam. Licuit otioso esse Cn. Pompeio, licuit C. Cæsari, licuit aliis infinitis, qui se totos Reipublicæ tradiderunt: sed nimirum inhærebat in mentibus quasi sæculorum quoddam augurium futurorum. Quid Q. Curtium commemorem, qui se pro patriæ incolunitate deuotum, quid morte, quàm triumpho illustriores Decios, animæque magnæ prodigum Paulum? qui numquam tam vile corpus habuissent, nisi gratâ posterorum memoriâ se consolati fuissent.

Prætermitto Noëmi posteros, qui in campo Sen-^{Genes. 11,} naar non aliâ de causâ insanas illas Babylonicæ turris^{4.} substructiones moliti sunt, quàm vt nomen suum æternitati consecrarent. Prætermitto ceteros, qui vt se aut scientiarum luce, aut artium inuentis, aut præclaris in Rempublicam meritis, illustriores redderent, vitam infinitis laboribus vigiliisque confecerunt. Quâ potissimum ratione ducti? Viderunt scilicet, vitæ breuem esse cursum, at gloriæ sempiternum. Felices, si ad veri Dei cultum, solidamque virtutem potius, quàm

Gloria a-
terna qua-
renda.

Humana
omnia ca-
dūca.

Vide Ra-
derum li. 1.
Martialis.

Boëtius li-
bro 2. Con-
sol. Metro
7.

Horat. li. 3.
Carmin.
Oda 30.

ad gloriam, virtutis umbram, sua studia curasque re-
tulissent: aut, si tanta erat dulcedo gloriae, non eam
ambiissent, quæ, cum hominum laude nutriatur, to-
ties intermoritur, quoties ipsi præcones morte extin-
guuntur; sed eam potius, quæ maior est popularis vr-
næ suffragiis, quam Deus virtuti destinat, quam ipsa
æternitas semper intuebitur. Nam cetera quidem hu-
mana sunt, id est, fragilia, caduca, mortalia, & vt in
tempore nata, sic temporis legibus obnoxia, & cum
tempore interitura. Vt non iam fabula sit illa tanto-
pere à Poëtis decantata Saturni (quem *Xegivov* vocant)
edacitas, cum nihil in tempore ortum acceperit, quod
non aliquando conficiat atque consumat vetustas. Vbi
nunc horti Babylonis pensiles? vbi Creticus labyrin-
thus? vbi nobilissimum illud Mausolæum, amoris fi-
dei que coniugalis monumentum? vbi pyramides Æ-
gyptiæ, quæ supra viginti terræ iugera basi suâ texe-
runt? vbi Rhodius colossus, ingentes sub pedibus one-
rarias in portum transmittens? vbi denique hæc ipsa
turre Babel, cuius paulò antè meminimus, quam
Noëmi posteritas velut æternitati famæque postu-
mæ consecrauit? Nescio an vllum tot miraculorum
vestigium sit inuenire, præter hoc vnum, quod in re
simili producit Boëtius:

*Signat superstes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris.*

Atqui hoc ipsum est, inquit, in quo plus ad im-
mortalitatem præsidij, quàm in saxis & marmoribus
repositum esse confidimus, scripta scilicet doctorum vi-
rorum monumenta. Certè hanc contentionem insti-
tuere non dubitat Horatius, dum ita sibi applaudit:

Exegi monumentum ære perennius,

Rega-

*Regaliq̄ue situ pyramidum altius:
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, aut fuga temporum.*

Sed falsum est. Quàm multa litterarum monumenta sic interierunt, vt ne fragmentum quidem vllius schedij sit inuenire? Quis vel epigraphen vñquam vidit illorum librorum, quos Noë, diuinarum humanarumq̄ue litterarum professor, teste Beroso, partim Armenis, partim Italis (apud quos Iani nomine consecratus est) reliquit? Quis vel corrosium vetustate fragmentum inuenit sapientiæ Themanitarum? Quis vel codicem vnicum in lucem protulit ex illo celeberrimo Dabirenorum archiuo? Quid nobis residui fecerunt sapientes Taneos & Mempheos? quibus in ciuitatibus celeberrimæ Ægyptiorum Academiæ floruerunt, quas studiorum causâ Musæus, Orpheus, Dædalus, Homerus, Solon, Lycurgus, Thales, Pythagoras, Plato, Democritus frequentarunt.

*Litterarum
monimenta
peritura.*

*Berosus
lib. 3. An-
tiquit.*

*Pineda Sa-
lomone
præu. lib. 3.
c. 27.*

Et quis dicat, plus vitæ vigorisq̄ue Græcorum ac Romanorum scriptis fore, quàm Chaldæorum? Si nutrices illæ scientiarum Athenæ nihil præter vastitatem ac solitudinem ostendunt, quid alumni eius futurum existimamus? Neque verò est, quòd Romani Scriptores chartis suis aternitatem promittant, quam Imperio dare non potuerunt. Et si non pauca Ciceronis aut Senecæ lucubrationes in spongiam temporis incubuerunt, quis reliqua eorundem opera exempti iuris esse pronuntiabit?

Vana est igitur illa Scriptorum immortalitas, & inane chartis illitum nomen. Veniet & illis sua dies, quæ aut extremam Europæ vastitatem, aut præteritorum

*Litteratorum
immortalitas
vana.*

ſæculorum barbariem, & politioris litteraturæ obliuionem reducet. Et vt melior nobis fortuna, quàm Afriæ Africæque, contingat, hoc ſaltem eum Senecâ confidenter aſſeram: Profunda ſupra nos altitudo temporis veniet: pauca ingenia caput exerent, & in idem quandoque ſilentium abitura, obliuioni reſiſtent.

Seneca
Epiſt. 21.

Vera gloria
quarenda.

Si politiora quoque ingenia in idem ſilentium tandem abitura ſunt, quid reliquum eſt, quo beatæ æternitatis veræque immortalitatis cupidos conſoler, niſi hæc vna cohortatio, vt humanæ laudis fumulos deſpicatui habentes, iuſtitiam colant, impietatem deteſtentur: ac tum demum ex hiſce diuinis oraculis ſummo animi ſui ſolatio diſcant, quid inter beatam iuſtorum æternitatem, vanamque nominis immortalitatem interſit. *In memoriâ æternâ erit iuſtus. Et: Nomen impiorum putreſcet.*

Pſal. 111, 7.
Prou. 10, 7.

SECTIONO SEXTA.

ECCLESIASTES.

VERS. 12. Ego Eccleſiaſtes fui Rex Iſraël in Ieruſalem,

13. & propoſui in animo meo quærere & inueſtigare ſapienter de omnibus, quæ fiunt ſub Sole. Hanc occupationem peſſimam dedit Deus filiis hominum, vt occuparentur in eâ.

^a Alij, quia ſultorum infinitus eſt numerus, qui validius exemplo trahunt, quàm inuſtria peruerſa corrigentium.

14. Vidi cuncta, quæ fiunt ſub Sole, & ecce vniuerſa vanitas, & afflictio ſpiritus.

15. Peruerſi difficilè corriguntur, ^a & ſultorum infinitus eſt numerus.

METRI-